

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/o-ipn/nagrody-i-odznaczenia-ipn/nagroda-kustosz-pamieci-narodo/nagroda-kustosz-pamieci-narodo-24/243161,Anna-Datkowska.html>
11.06.2026, 05:53

[Następny](#)

[Powrót](#)

Anna Datkowska

01.06.2026

Varsavianistka, opiekunka miejsc pamięci, badaczka historii warszawskiej Pragi w okresie stalinowskim.

Urodziła się i wychowała na Pradze. Odkrywając historię swojej dzielnicy, natknęła się na jej mało zbadany rozdział obejmujący czasy, kiedy prawobrzeżna Warszawa kontrolowana przez Armię Czerwoną stanowiła przyczółek władzy nazywającej się „ludową” oraz nieodłącznie związanego z nią terrorku.

Odwiedzając osobiście miejsca, gdzie mieściły się siedziby NKWD i UB, szukała pozostałości dawnych aresztów i śladów pozostawionych przez przetrzymywanych w nich ludzi. Badając historie katowni, takich jak osławione Więzienie Karno-Śledcze Warszawa III („Toledo”), czy były areszt NKWD i WUBP przy ul. Strzeleckiej 8, natrafiła na informacje, które doprowadziły ją do odkrycia nieznanymi wcześniej miejsc martyrologii bohaterów podziemia antykomunistycznego.

W 2016 r., kiedy właściciel kamienicy przy ul. Strzeleckiej 8 rozpoczął niekonsultowane z konserwatorem zabytków prace remontowe w piwnicach budynku, Anna Datkowska odegrała istotną rolę przy ich zatrzymaniu i uchronieniu od zniszczenia materialnych śladów funkcjonowania komunistycznego aresztu.

Jako prezes Stowarzyszenia Kolekcjonerzy Czasu w 2018 r. doprowadziła do objęcia ochroną konserwatorską inskrypcji wykonanych przez więźniów aresztu NKWD funkcjonującego w latach 1944-1945 w budynku przy ul. 11 listopada 66. Uczestniczyła także w przekazaniu tych zabytków w 2022 r. pod pieczę Izby Pamięci „Strzelecka 8”. Podarowała także Instytutowi Pamięci Narodowej przedmioty (m.in. łuski, guziki i ołówek), które odnalazła w trakcie poszukiwań na terenie dawnych komunistycznych katowni.

W 2021 r. odkryła i doprowadziła do ochrony prawnej inskrypcje znajdujące się w dawnym areszcie Milicji Obywatelskiej w kamienicy przy ul. Jagiellońskiej 9. Na jej wniosek dawny Dom Dozorców przy ul. Odrowąża 19, gdzie znajdował się punkt zbiórek żołnierzy Armii Krajowej, a następnie funkcjonował komunistyczny Urząd Informacji i Propagandy Oddział Bródno, został wpisany do rejestru zabytków nieruchomości.

W 2024 r. dokonała odkrycia kolejnego aresztu doby komunizmu w kamienicy przy ul. Dąbrowszczaków 4. Od tego momentu prowadzi kwerendę historyczną dotyczącą tego miejsca oraz zabiega o jego ochronę prawną.

W 2019 r. wydała książkę *Teoria wyzwolenia. Warszawska Praga* - bogato ilustrowany leksykon miejsc związanych z komunistycznym aparatem represji znajdujących się na terenie prawobrzeżnej Warszawy. W tym samym roku została Społecznym Opiekunem Zabytków. Jest autorką licznych tekstów, artykułów, tras spacerowych i wystaw dotyczących pozostałości ery stalinizmu w tkance miejskiej. Swoją wiedzę i odkryciami dzieli się podczas prelekcji. Prowadzi także warsztaty historyczne dla dzieci w wieku przedszkolnym.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)